

Najvyšší súd
Slovenskej republiky

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. J. Zemkovej PhD. a sudcov JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Ivana Rumanu v právnej veci navrhovateľa : **1/ J. B.**, bytom N, B. **2/ Ing. Z. B.**, bytom N, B., **3/ J. B.**, bytom T. Č. navrhovatelia právne zastúpení *JUDr. H. K.*, advokátkou so sídlom S., proti odporcovi : **Obvodný pozemkový úrad v Nových Zámkoch**, Svätoplukova 1, 940 24 Nové Zámky, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu odporcu č. OPÚ-83-09/7142/JS zo dňa 10. júna 2009, konajúc o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/138/2009-28 zo dňa 10. marca 2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23 Sp/138/2009-28 zo dňa 10. marca 2010 **m e n í** tak, že rozhodnutie odporcu č. OPÚ-83-09/7142/JS zo dňa 10. júna 2009 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** na ďalšie konanie.

Navrhovateľom v 1/ až 3/ rade náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu č. OPÚ-83-09/7142/JS zo dňa 10.06.2009, ktorým ako príslušný správny orgán podľa § 9 ods. 4 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 503/2003 Z.z.) nenavrátil žiadateľom vlastnícke právo k nehnuteľnostiam a nepriznal právo na náhradu za pozemky v katastrálnom území D., zapísané vo výmere č. vo vložke č. X. ako parcela č. X. – roľa o výmere 14790 m², parcela č. X. – roľa o výmere 29210 m², parcela č. X. – lúka o výmere 8120 m², a vo výmere č. X. vo

vložke č. X. ako parcela č. X. – stavebné miesto o výmere 4000 m², parcela č. X. – roľa o výmere 25639 m², a vo vložke č. X. ako parcela č. X. – roľa o výmere 19564 m², pretože nebolo preukázané, že by údajní pôvodní vlastníci O. B. a jeho manželka K. B., rod. M. boli osobami, ktorých pozemky prešli na štát alebo inú právnickú osobu v rozhodnom období tak, ako to má na mysli zákon č. 503/2003 Z.z.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že správny orgán, ktorý sa zaoberal splnením podmienky uvedenej v § 2 zákona č. 503/2003 Z.z., teda skutočnosťou, či nehnuteľnosti, ktoré navrhovatelia žiadajú vydať prešli na štát alebo inú právnickú osobu v období od 25.02.1948 do 01.01.1990 spôsobom uvedeným v § 3 dospel k záveru, že nebola splnená podmienka pre vydanie nehnuteľností a to, že právni predchodcovia žiadateľky boli vlastníkami predmetných nehnuteľností nielen v rozhodujúcom období, ale aj v období po rozhodnom období a nepreukázali, akým spôsobom prešli nehnuteľnosti na štát alebo inú právnickú osobu. Keďže navrhovatelia nepreukázali existenciu reštitučného dôvodu a to, že ich právnym predchodcom boli nehnuteľnosti zabraté podľa § 3 zákona č. 503/2003 Z.z., správny orgán postupoval pri posudzovaní nárokov v súlade so zákonom a získané listiny v priebehu konania, ktoré boli podkladom pre jeho rozhodnutie o nepriznaní nároku na navrátenie vlastníctva ani právo na náhradu boli takými listinami, s ktorými sa aj krajský súd stotožnil.

Proti rozsudku krajského súdu podali včas odvolanie navrhovatelia v I/ až 3/ rade a navrhli, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zruší, vec vráti na nové konanie a prizná im náhradu trov konania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. V dôvodoch odvolania uviedli, že ako oprávnené osoby podľa ust. § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z.z. a deti pôvodných vlastníkov O.B. a K.B. rod. M. si uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom vedeným v katastrálnom území D. s tým, že titulom navrátenia je ustanovenie § 3 ods. 1 písm. o/ citovaného zákona, a to prevzatie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu. Argumentovali, že nehnuteľnosti boli vlastníkom vedeným podľa pozemkovej knihy pre katastrálne územie D. vl. č. X. L. B. a vl. č. X. Š. B., skonfiškované podľa ust. zákona č. 104/1945 Sb. SNR a tieto po skonfiškovaní štát ako vlastníak použil v rámci predpisov o druhej pozemkovej reforme výmery vydanými Poverenictvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave č. X. zo dňa 09.04.1948 a číslo 2182/48-10/B zo dňa 09.04.1948. Prídelcami boli pôvodní vlastníci O. B. a K.B., rod. M., teda ich rodičia a napriek tomu právni nástupcovia pozemnoknižných vlastníkov, ktorým boli skonfiškované, tieto získali do vlastníctva v dedičskom konaní po neb. Š.B., vedenom Okresným súdom Nové Zámky č. D 1043/99, a v konaní o vydaní nehnuteľnosti podľa zákona č. 229/91 Zb. vedenom na Obvodnom pozemkovom úrade v Nových Zámkoch pod č. 105/91. Právni nástupcovia konfiškantov majú na nehnuteľnosti založené listy vlastníctva č. X. a č. X. a kataster ich eviduje ako vlastníkov. Zdôraznili, že predložili doklady preukazujúce ich vlastnícke právo a tiež doklady preukazujúce vlastnícke právo právnych nástupcov konfiškantov. Právni nástupcovia konfiškantov získali do vlastníctva pozemky na základe postupu štátu (napriek obsahu dedičského spisu č. D 33/1946, D 1498/49, konfiškačného rozhodnutia po L. B.), v konaní č. D 1043/91, v ktorom rozhodol o dedení v prospech nástupcov konfiškantov. Nakoľko štát spôsobil, že teraz navrhovatelia nie sú vlastníkami nehnuteľností, má im navrátiť vlastnícke právo a v prípade, ak je tu prekážka na navrátenie vlastníctva podľa § 6 ods. 1 písm. a/, má im poskytnúť náhradu.

Odporca sa k odvolaniu navrhovateľov nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce podľa § 250ja ods. 2 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. a po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.supcout.gov.sk, www.nsud.sk, rozsudok verejnej vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.).

Predmetom preskúmvacieho konania v danej veci je rozhodnutie a postup správneho orgánu, ktorý rozhodol o tom, že navrhovateľom nenavracia vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v katastrálnom území D., a že nemajú nárok na náhradu v zmysle ustanovenia § 6 zákona č. 503/2003 Z.z.

Účelom reštitučných zákonov je zmiernenie majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v období od 25. februára 1948 do 01. januára 1990. Zároveň mali reštitučné zákony zabezpečiť, aby demokratická spoločnosť pristupovala aspoň k čiastočnému zmierneniu majetkových a iných krívd spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Uplatnenie reštitučných predpisov má za cieľ obnoviť oprávneným osobám ich pôvodné vlastnícke vzťahy, prípadne poskytnúť náhradný pozemok alebo finančnú náhradu. K reštitúcii dochádza na základe presne stanoveného dôvodu, ktorým boli menovite uvedené prípady straty vlastníctva majetku (reštitučný titul).

Zákon č. 503/2003 Z.z. v ustanovení § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré neboli vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb., § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). ***Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria***
a/ poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
b/ lesný pôdny fond.

Právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa zákona č. 503/2003 Z.z. môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území, a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25.02.1948 do 01.01.1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Zákonodarca v právnej norme § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. kogentným spôsobom ustanovuje, kto je oprávnenou osobou na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemky v zmysle ustanovení reštitučného zákona, a v právnej norme § 3 taxatívnym spôsobom ustanovuje zákonné dôvody na navrátenie vlastníctva alebo práva na náhradu.

Predpokladom navrátenia vlastníctva k pozemkom alebo priznania náhrady za nehnuteľnosti, ktoré nie je možné vydať podľa reštitučného zákona je, aby si oprávnená osoba uplatnila reštitučný nárok na pozemkovom úrade v lehote uvedenej v ust. § 5 ods. 1 zákona (do 31.12.2004) a súčasne preukázala splnenie zákonných podmienok oprávnenej osoby ustanovených v § 2 ods. 1, 2, 3. Ďalej, že žiadané nehnuteľnosti prešli v zákonnej dobe (od 25.02.1948 do 01.01.1990) na štát alebo inú právnickú osobu v dôsledku skutočnosti taxatívne ustanovených v § 3 ods. 1, 2, 3, že žiadané pozemky ku dňu odňatia mali charakter pôdy podľa § 1 ods. 1 ako aj, že tieto nehnuteľnosti neboli vydané podľa zákona o pôde (zákon č. 229/1991 Zb.).

Podľa § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z.z. , *oprávneným osobám sa navráti vlastníctvo k pozemku, ktorý prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v dôsledku*

- *prevzatia nehnuteľnosti bez právneho dôvodu.*

Pre posúdenie zákonnosti preskúmaného rozhodnutia bolo potrebné v prvom rade skúmať, či boli splnené podmienky na navrátenie vlastníctva k žiadaným pozemkom stanovené vo vyššie citovanom ustanovení § 3 ods. 1 písm. o/ zákona č. 503/2003 Z.z.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 503/2003 Z.z., na konanie pozemkového úradu o navrátení vlastníctva k pozemku alebo rozhodnutia o priznaní práva na náhradu podľa § 6 ods. 2 a 3 tohto zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní - správny poriadok).

Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnemu orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán. Na žiadosť správneho orgánu sú štátne orgány, orgány územnej samosprávy, fyzické osoby a právnické osoby povinné oznámiť skutočnosti, ktoré majú význam pre konanie a rozhodnutie (§32 správneho poriadku).

Podľa § 47 ods. 1, 2, 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, *rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní(rozklade). Výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. V odôvodnení správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.*

Citovanými ustanoveniami zákona o správnom konaní sa odporca dostatočne neriadil a v prejednávanom prípade nielenže nepostupoval v zmysle pokynu uvedeného v zrušujúcom rozhodnutí Krajského pozemkového úradu zo dňa 28.08.2007 č. 2007/00294-Ga (zásada súčinnosti, dostatočné zistenie skutkového stavu veci), ale jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Odporca v napadnutom rozhodnutí len stručne uviedol, že pôvodnými vlastníckmi žiadaných nehnuteľností, ktoré sú v súčasnosti vedené na LV č..X., X. a X. kat. úz. D. boli nebohí rodičia navrhovateľov O. B. a K. B. rod. M. podľa výmerov o vlastníctve pôdy č. a č. X., citoval ustanovenie § 2 a § 3 zákona č. 503/2003 Z.z. a všeobecne konštatoval, že nebol preukázaný prechod nehnuteľnosti na štát, a keďže časť nehnuteľností je vedená na LV č..X. a X. vo vlastníctve E. K., a parcela č. X. vo vlastníctve navrhovateľov J.B. a Z.B. po 1/2-ci, ide o dvojité vlastníctvo, čo nie je reštitučným titulom podľa žiadneho písmena § 3 zákona.

Z obsahu predloženého spisového materiálu krajského súdu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis odvolací súd zistil, že navrhovatelia v 1/ až 3/ rade si dňa 20.12.2004 na Obvodnom pozemkovom úrade v Nových Zámkoch uplatnili nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom v katastrálnom území D., ktoré boli výmermi o vlastníctve pôdy č.. zo dňa 09.04.1948 a č. X. zo dňa 09.04.1948 pridelené ich rodičom O. B., ktorý zomrel dňa 30.03.1979 a K. B. rod. M., ktorá zomrela dňa 02.04.1997. Z obsahu administratívneho spisu ďalej vyplýva, že uvedenými výmermi bola pridelená pôda právnym predchodcom

navrhovateľov z majetku pôvodného vlastníka Ľ. B. v katastrálnom území D., ktorému bola skonfiškovaná podľa nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení nariadenia č. 64/46 Sb. n. SNR pre účely pozemkovej reformy, pričom išlo o pozemky zapísané v pozemkovoknižnej vložke č. X. ako parcely č. X., č.X. a č. X., vo vložke č. X. ako parcely č. X. a č. X. a vo vložke č.X. ako parcela č. X.. Ľ. B. zomrel dňa 14.12.1945. Na uvedené pozemky si uplatnili reštitučný nárok aj právni nástupcovia pôvodného vlastníka Ľ. B., a to I. B. a E. K. rod. B. podľa zákona o pôde č. 229/1991 Zb. Podľa identifikácie parciel č. K., X. vyhotovenej Správou katastra Nové Zámky zo dňa 09.02.2007 sú pôvodné pozemnoknižné parcely vedené na LV č..X., X. a X. kat. úz. D.

Posúdenie námietok navrhovateľov, s ktorými sa správny orgán dostatočne nezaoberal a nijako ich nevyhodnotil nebolo samoúčelné, pretože súviselo s meritom veci, t.j. posúdením reštitučného nároku podľa zákona č. 503/2003 Z.z. Navrhovatelia namietajú, že nehnuteľnosti zapísané vo vl. č. X. – LV č..X. nemohli byť predmetom dedenia po Ľ. B., keďže podľa rozhodnutia konfiškačnej komisie zo dňa 26.07.1946 č. 27/23a–1946 bol jeho majetok skonfiškovaný a nič nevlastnil. Na druhej strane nemožno nechať bez povšimnutia skutočnosť, ktorej správny orgán nevenoval pozornosť (opomenul ju vyhodnotiť aj krajský súd), a ktorá vyplýva z rozsudku Okresného súdu v Nových Zámkoch č.k. 10C 101/2005-214 zo dňa 18.03.2008 v konaní o určenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam a to, že Ľ.B. v čase vydania rozhodnutia konfiškačnej komisie už nežil (zomrel ešte dňa 14.12.1945), rozhodnutie mu nemohlo byť doručené a pre túto skutočnosť nie je možné prihliadnuť na výmer o vlastníctve pôdy zo dňa 09.04.1948 ako na listinu, ktorá by zakladala vlastnícke právo právnych predchodcov navrhovateľov k prideleným nehnuteľnostiam. V neposlednom rade je potrebné vyhodnotiť aj tú skutočnosť, že z LV č..X., č. X. a č. X. vyplýva, že väčšina parciel je zapísaná vo vlastníctve E.K. rod. B. ako oprávnenej osobe v reštitučnom konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. a tiež dedičke po pôvodných vlastníkoch Ľ.B. a Š.B.

Keďže zmyslom a účelom odôvodnenia rozhodnutia je zhrnúť a zhodnotiť všetky skutočnosti, ktoré sú podkladom pre jeho výrok, ktorý musí byť jasný, určitý a zrozumiteľný, v novom konaní bude povinnosťou správneho orgánu dostatočne zistiť skutkový stav, vyhodnotiť dôkazy, ktoré vykonal a reagovať aj na pripomienky, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, i keď ich pri svojom rozhodovaní nebral do úvahy. Až po odstránení týchto nedostatkov bude možné vyhodnotiť právny stav tak, aby splnil základné poslanie reštitučného konania, a to odstránenie niektorých majetkových krívd.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu podľa § 250ja ods. 3 veta prvá O.s.p. v spojení s ust. § 250l ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že úspešným navrhovateľom ich náhradu nepriznal, pretože ich výšku v zákonnej lehote (§ 151 ods. 1 O.s.p.) nevyšli a z obsahu súdneho spisu nevyplýva, že by im trovy vznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **nie je** prípustný.

V Bratislave dňa 05. apríla 2011

JUDr. J. Zemková PhD.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Emília Čičková